

*Valiokunnan mietintö, joka sisältää ehdotuksen
kaupungin aluelääkärien johtosäännöksi.*

Sittenkun Terveystenhoitolautakunta kirjelmässä marraskuun 9 päivältä 1911 oli Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähettänyt ehdotuksen kaupungin aluelääkärien johtosäännöksi (*Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1911*), päätti Valtuusto viime tammi-kuun 30 päivänä pitämässään kokouksessa tarpeelliseksi havaittua uudestilaadintaa varten lähettää mainitun ehdotuksen erityiseen valiokuntaan, jonka jäseniksi valittiin allekirjoittaneet Tollet, Idman ja Råbergh sekä herrat Ernst Estlander ja W. Sucksdorff. Ilmoittaen että herra Estlanderilla ei ole ollut ensinkään ja herra Sucksdorffilla vain osittain tilaisuutta ottaa osaa valiokunnan työhön, saa valiokunta tämän ohella Kaupunginvaltuustolle antaa asiasta laatimansa ehdotuksen, minkä ohella valiokunta mainitun ehdotuksen perustelemiseksi pyytää lausua seuraavaa:

Valiokunta on havainnut olevan aihetta jakaa Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 1 §:n kahteen pykälään, joista ensimmäinen — valiokunnan ehdotuksen 1 § — sisältää sen yleisen määräyksen, että aluelääkärejä asetetaan niin monta kuin Kaupunginvaltuusto katsoo tarpeen vaativan, ja taas 2 §:ssä on säännöksiä aluelääkäriviran täyttämisestä ja sellaiseen virkaan vaadittavasta kelpoisuudesta. Paitsi eräitä muodollisia muutoksia on valiokunta viimeksi mainittuun pykälään tehnyt sen lisäyksen, että aluelääkäriviran hakijan on esitettävä selvitys virkakelpoisuudestaan sekä kyvystään käyttää maamme molempia kieliä, joita määräyksiä valiokunta pitää luonnollisina.

Valiokunnan ehdotuksen 3 § vastaa Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 2 §:ä.

Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 3 §:ssä on määräys, että aluelääkäri on velvollinen eri korvauksetta antamaan lääkäriapua alueella asuville köyhille henkilöille, jotka ovat oikeutetut saamaan maksutonta sairaanhoitoa. Nykyään voimassa olevan aluelääkärien johtosäännön vastaavassa pykälässä on säännös, että sellaista lääkäriapua on annettava henkilöille, jotka kunnan sairaanhoidosta voimassa olevan ohjesäännön 1 §:n mukaan ovat oikeutetut sairaanhoitoa saamaan. Kun valiokunnan mielestä yleinen viittaus asiasta voimassa oleviin säännöksiin on tässä paikallaan, on valiokunta tämän mukaisesti muodostellut ehdotuksensa 4 §:n 1 momentin.

Valiokunnan ehdotuksen 4 §:n 2 momentti vastaa Terveystenhoitolautakunnan 5 §:ä ja sisältää että aluelääkäriin myös tulee antaa maksutonta lääkärinhoitoa kaupungin vakinaisen palokunnan alipäällystölle ja miehistölle sekä näiden perheille. Valiokunta on säännökseen kuitenkin tehnyt sen muutoksen että, kun Terveystenhoitolautakunnan ehdo-

tuksen mukaan mainitunlainen hoito on sen alueen lääkärin annettava, «missä paloasema on», valiokunta on yleistyttänyt tämän määräyksen siten, että aluelääkärin on tuollaista hoitoa annettava ylipäättään alueella asuvalle palomiehistölle ja näiden perheille, koska näitä henkilöitä voi paraikaa tahi vastedes olla asumassa muullakin alueella kuin semmoisella, missä paloasema on.

Nykyään voimassa olevassa aluelääkärien johtosäännössä on määräys, että aluelääkärin on tarkoin pidettävä silmällä sellaisia alueen oloja, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti yleisön terveydentilaan, ja asianhaaran vaatiessa siitä ilmoitettava kaupunginlääkärille. Tämä määräys on Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksesta poistettu sillä perusteella, että aluelääkärien toiminta siitä lähtien, kun Terveystenhoitolautakunnan toimisto perustettiin ja toimiston henkilökunta koko kaupungissa valvoo kaikkia sellaisia oloja, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti yleiseen terveydentilaan, on kehittynyt siihen suuntaan, että aluelääkärit ainoastaan ovat hoitaneet taudintapauksia, puuttumatta alueittensa terveydellisten olojen tarkkaamiseen. Valiokunta on kuitenkin ollut sitä mieltä että tällä säännöksellä, siihen katsomatta mitä näin on lausuttu, on merkitystä, minkätähden se olisi pysytettävä, kuitenkin siten muutettuna, että sanain «tarkoin pitää silmällä» sijaan pantaisiin sana «tarkata», minkä ohella olisi, kun nyttemmin on kaksi kaupunginlääkärinä, nimenomaan sanottava että mainitunlaatuinen ilmoitus on tehtävä *ensimmäiselle* kaupunginlääkärille.

Valiokunnan ehdotuksen 4 §:n 5, 6 ja 7 momentti vastaavat pääasiassa Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 3 §:n 3, 4 ja 5 momenttia eivätkä kaivanne tarkempaa perustelua. Saman 4 §:n 8 mom. niinikään on pääasiallisesti samansanainen kuin Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 3 §:n 6 mom., paitsi että valiokunta on momenttiin lisännyt määräyksen, että aluelääkärin tulee vuosiselostukseensa myös liittää ilmoitus alueensa terveydellisiä oloja koskevista huomioistaan, mikä määräys on valiokunnasta näyttänyt sopivalta siihen katsoen että aluelääkärin voi olettaa toimintansa johdosta useinkin huomaavan tähän kuuluvalla alalla seikkoja, jotka olisi saatettava asianomaisten tietoon.

Valiokunnan ehdotuksen 5 ja 6 § vastaavat Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 4 §:ä. 5 §, joka ainoastaan muodollisesti eroaa viimeksi mainitun ehdotuksen 4 §:n 1 momentista, voidaan tässä sivuuttaa, jota vastoin valiokunta katsoo olevan jonkun verran tarkemmin perusteleminen ehdottamaansa 6 §:ä.

Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 4 §:n 2 momentissa säädetään, että «samassa järjestyksessä (s. o. Kaupunginvaltuuston siitä päätettyä Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen johdosta) voidaan myös erinäisten nais-, sukupuoli- y. m. tautien erikoishoito panna jonkun aluelääkärin velvollisuudeksi alueen ulkopuolellakin asuvien varattomain henkilöiden sairastaessa tuollaisia tauteja». Terveystenhoitolautakunta huomauttaa, että Lautakunta ehdottamansa 4 §:n sanamuodon johdosta on katsonut voivansa poistaa nykyään voimassa olevan johtosäännön 5 §:n, joka sisältää kaupungin palveluksessa olevaa naispuolista aluelääkärinä koskevia määräyksiä, sekä että mainittu ehdotus myös kohdistuu Kallion uuden aluelääkärin toimintaan, jonka lääkärin tulee, Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta, erikoisalanaan hoitaa venerisiä tauteja.

Puheenalainen Terveystenhoitolautakunnan puoltama määräys on valiokunnassa herättänyt eräitä epäilyksiä. Kaupungin alueellinen jaotus, joka on koko aluelääkärilaitoksen perustana ja joka myös on osottautunut tarkoituksenmukaiseksi, muuttuu, jos määrätään että jokin lääkäri voidaan velvoittaa antamaan erikoishoitoa alueensa ulkopuolella. Aluelääkärin virkaan olisi myös sellaisessa tapauksessa asetettava erikoistuntija, sillä muutenhan määräys ei täysin vastaa tarkoitustaan, mutta siten tuntuva määräessä rajoitettaisiin Kaupunginvaltuuston harkintaoikeutta, koska virkaan niin ollen ei kävisi valitseminen lääkäriä, joka, vaikkei olekaan tuon määrätyn alan erikoistuntija, on kilpahakijoitaan ehdottomasti etevämpi mitä tulee sellaisiin ansioihin, jotka tekevät hänen erittäin sopivaksi hoitamaan aluelääkärinvirkaa. Valiokunta on nimittäin sitä mieltä, että varsinaisen aluelääkäritoiminnan, semmoisena kuin se määritellään oheellisen johtosääntöehdotuksen 4 §:ssä, ennen kaikkea tulee olla aluelääkärin pääasiallisena työalana, eikä eräitten tautien erikoishoito, sillä tätä jälkimäistä on enemmän annettava kaupungin perustamissa tahi avustamissa poliklinikoissa. Näin ollen valiokunta vain epäroiden on ehdotukseensa pannut 6 §:ssä olevan säännöksen. Valiokunta on kuitenkin katsonut voivansa tämän tehdä, osin siihen katsoen että siten päästään, niinkuin Terveystenhoitolautakuntakin huomauttaa, antamasta erityisiä määräyksiä naispuolisen aluelääkärin sekä Kallion toisen aluelääkärin toiminnasta, osin sen johdosta että säännöksen väärinkäytös näyttää olevan tarpeenmukaisesti ehkäistävässä sen kautta että Kaupunginvaltuuston on Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen johdosta päätettävä asiasta kussakin eri tapauksessa ja edellyttää täytyy, että tämä päätös on hyvin harkittu.

Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 6 §:ssä sanotaan «että edellä säädettyyn aluelääkärin väliseen työnjakoon saa Terveystenhoitolautakunta tehdä satunnaisten asiahaaran johdosta tarpeellisia pienempiä muutoksia». Sanat «edellä säädettyyn» tässä pykälässä, joka vastamainituksa kohden on samansanainen kuin nykyään voimassa olevan aluelääkärin johtosäännön vastaava pykälä, tarkoittaa mainittuun johtosääntöön pantua, mutta Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksesta poistettua aluejakoa. Lainausmerkkien välissä mainitut sanat ovat arvatenkin epähuomiosta jääneet Terveystenhoitolautakunnan ehdotukseen.

Puheenalainen säännös on ilmoitettu laaditun siinä mielessä, että Terveystenhoitolautakunta sen johdosta voisi esimerkiksi yleisempään kulkutautien liikkeessä määrätä toisen aluelääkärin avustamaan toista. Kun tämä määräys kuitenkin valiokunnan mielestä on sinänsä epäsovelias sekä tilapäisiä järjestelyjä, semmoisia kuin viimeksi mainittu, voitaneen muullakin tavoin aikaansaada, on valiokunta poistanut puheenalaisen määräyksen.

7 §:n asiallinen sisällitys on sama kuin Terveystenhoitolautakunnan 8 §:n, paitsi että valiokunnan mielestä ei ole välttämätöntä että aluelääkäri vastaanottaa avunetsijät kotonaan. Semmoinen järjestely saattaisi eräissä tapauksissa aiheuttaa lääkärielle hankaluutta, kuitenkin tuottamatta vastaavaa hyötyä yleisölle, jonka oikeutetut vaatimukset ovat muullakin keinoin huomioon otettavissa, niinkuin pykälässä onkin tehty.

8 § sisältää säännöksiä, joita vastaavat Terveystenhoitolautakunnan ehdotuksen 9 §:n määräykset. Valiokunta on tässä kohden tehnyt sen asiallisen muutoksen, että Terveysten-

hoitolautakunnan ehdotuksen sijaan, jonka ehdotuksen mukaan aluelääkärin vastaanottojen aikaa ja paikkaa ei saa muuttaa viran ollessa sijaisen hoidettavana, ellei viransijaisuus kestä kolmea kuukautta kauempaa, on käytännöllisistä syistä pantu säännös että tuolaista muutosta ei saa virkaloman eikä virkavapauden aikana tehdä Terveystenhoitolautakunnan myönnytyksestä.

9 § on pääasiassa samansanainen kuin Terveystenhoitolautakunnan 7 §. Pykälä on valiokunnan ehdotukseen sijoitettu viimeiseksi, koska se yleisen määräyksen sisältävänä täydentää edellä annettuja erikoissäännöksiä.

Valiokunta saa sentähden kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä oheellisen ehdotuksen kaupungin aluelääkärien ohjesäännöksi; sekä

läänin kuvernööriltä hakea vahvistusta sanotulle ehdotukselle.

Helsingissä, huhtikuun 23 päivänä 1912.

Artur Tollet.

Gust. Rud. Idman.

Harald Råbergh.

Hjalmar Ekholm.

Ehdotus Helsingin kaupungin aluelääkärien johtosäännöksi.

1 §.

Aluelääkäreitä asetetaan Helsingin kaupunkiin niin monta kuin Kaupunginvaltuusto katsoo tarpeen vativan.

2 §.

Aluelääkärin virkaa täytettäessä tulee Maistraatin julistaa virka kolmenkymmenen päivän kuluessa kuuluttamisesta avonaisena oikeutettujen suomalaisten lääkäreiden haettavaksi. Hakemusasiakirjoihin on liitettävä asianmukainen selvitys hakijan virkakelpoisuudesta sekä todistus että hakija kykenee puheessa ja kirjoituksessa käyttämään maamme molempia kieliä.

Sittenkun Terveystoimikunnan lausunto hakijoista on saatu, lähetetään hakemusasiakirjat Kaupunginvaltuustolle, joka nimittää aluelääkärin virkaan.

3 §.

Aluelääkärit otetaan varaamalla molemmin puolin kuusikuukautinen irtisanomisaika.

4 §.

Aluelääkärin on velvollisuus:

- 1) korvauksetta antaa lääkärinapua alueella asuville köyhille henkilöille, jotka, sen mukaisesti mitä siitä erittäin on säädetty, ovat oikeutetut maksutonta sairaanhoitoa saamaan, sekä määrättyinä, Terveystoimikunnan hyväksyminä vastaanottotunteina, että myös käymällä sellaisten potilaiden luona, jotka taudin laadun johdosta eivät voi saapua vastaanottotilaisuuteen;
- 2) maksutta antaa lääkärinhoitoa alueellaan asuvalle kaupungin vakinaisen palokunnan alipäälystölle ja miehistölle sekä näiden perheille;
- 3) pitää päiväkirjaa kaikista aluelääkärinä hoitamistaan sairaista;
- 4) tarkata sellaisia alueella ilmeneviä seikkoja, jotka voivat haitallisesti vaikuttaa yleiseen terveydentilaan, sekä, asianhaaran vaatiessa, siitä ilmoittaa ensimmäiselle kaupunginlääkärille;
- 5) viikottain, Terveystoimikunnan vahvistaman kaavakkeen mukaan, Lautakunnalle antaa ilmoitus hoitamistaan äkillisistä taudintapauksista sekä Lautakunnalle kohta ilmoittaa kaikki tietoonsa tulleet, alueella sattuneet huomattavammat taudintapaukset, erittäinkin sellaiset, joiden voi epäillä olevan tarttuvan taudin luonteisia tahi jotka ovat johtuneet muista tavattomammista syistä, niinkuin pilaantuneista ruokatarvikkeista tahi teollisuusammateissa sattuneista myrkytyksistä;

6) antaa kaupungin vaivaishoitoviranomaisille tarpeellisia tietoja sekä todistuksia niiden henkilöjen terveydentilasta ja työkyvystä, jotka vaivaishoidolta hakevat tahi saavat avustusta tahi pyrkivät kaupungin työ- ja vaivaistaloon, niin myös saapua Vaivaishoitohallituksen istuntoihin, kun sanottu hallitus sen katsoo tarpeelliseksi;

7) lääkkeiden määräämisessä noudattaa säästäväisyyttä sekä, niitä kaupungin kustannuksella määrätessään, vaarinottaa Vaivaishoitohallituksen siinä kohden antamia ohjeita; niin myös

8) vuosittain tammikuun kuluessa Terveystoimikunnan vuosikertomukseen pantavaksi ensimmäiselle kaupunginlääkärille antaa täydellinen selostus alueensa sairaanhoidosta edellisenä vuonna, jota selostusta tulee seurata sairaspäiväkirjan perustuksella sekä Terveystoimikunnan määräämän kaavakkeen mukaisesti laaditut taulukot ynnä ilmoitus alueen terveydellisiä oloja koskevista huomioistaan.

5 §.

Aluelääkärien alueitten rajat määrää Kaupunginvaltuusto Terveystoimikunnan ehdotuksesta.

6 §.

Aluelääkäri voidaan, kun Kaupunginvaltuusto Terveystoimikunnan esityksestä niin päättää, määrätä antamaan erikoishoitoa erinäisissä taudeissa myöskin alueen ulkopuolella asuville varattomille henkilöille.

7 §.

Aluelääkärin, jolla pitää olla asuntonsa alueen rajain sisällä, tulee joka arkipäivä määrääaikoina, vähintään tunti sekä aamu- että iltapäivin, olla tavattavana vastaanottohuoneistossaan, jonka pitää, mikäli mahdollista, sijaita alueella niin, että useimpain avuntarvitsijain on helppo sinne päästä. Pakottavissa tapauksissa älköön aluelääkäri kieltäytyä sairaita auttamasta muinakin vuorokaudenaikoina.

Vastaanottoajoistaan ja asunnostaan tulee aluelääkärin ilmoittaa Terveystoimikunnalle, jonka on sopivalla tavalla saatettava ne yleisön tiedoksi.

8 §.

Aluelääkäri on oikeutettu vuosittain saamaan kuukauden virkalomaa Terveystoimikunnan hyväksymänä aikana, ja on tarpeellinen viransijainen kaupungin palkattava.

Virkavapauden aluelääkärille myöntää Terveystoimikunta.

Virkaloman ja virkavapauden aikaisen viransijaisen ehdottaa viran vakinainen pitäjä ja määrää Terveystoimikunta. Viran avonaiseksi tullessa on Terveystoimikunnan niinkään määrättävä sopiva henkilö virkaa hoitamaan, kunnes se täytetään.

Aluelääkärin virkaloman tahi virkavapauden aikana älköön vastaanottojen aikaa eikä paikkaa Terveystoimikunnan myönnytyksestä muutettako.

Viransijaisen ottaminen sekä hänen vastaanottonsa ja asuntonsa on saatettava tiedoksi 7 §:ssä säädetyllä tavalla.

9 §.

Muuten tulee aluelääkärin noudattaa voimassa olevia asetuksia, Terveystoimikunnan päätöksiä sekä niitä määräyksiä, joita ensimmäinen kaupunginlääkäri kussakin eri tapauksessa saattaa viran hoitamiseen nähden asianmukaisesti antaa.

Helsingissä, Sanomal. ja Kirjapaino-Osakeyhtiön kirjapaino, 1912.
